

Cryptocurrency: pas op voor witwassen

De handel in virtuele valuta als Bitcoin en Ethereum kan erg lucratief zijn. Alhoewel dit legaal is worden cryptovaluta vaak in verband gebracht met criminele activiteiten. Vanwege de anonimiteit die met handel gepaard gaat heerst bij opsporingsinstanties de vrees dat cryptovaluta worden gebruikt om crimineel geld wit te wassen.

In de praktijk merken wij dat bij onduidelijkheid over de herkomst van het cryptovermogen of bij een ongebruikelijke transactie vaak direct vragen worden gesteld door de exchange of de bank en dat de accounts worden bevroren. Het is dan aan de bezitter van het vermogen om aan te tonen dat er geen sprake is van witwassen. De vraag die in dat verband rijst is wanneer je risico loopt bij de aankoop of verkoop van cryptovaluta en waar je op moet letten.

Wat is witwassen

In het normale spraakgebruik houdt witwassen in dat je bepaalde transacties doet om de illegale herkomst van geld te maskeren, zodat het lijkt of dit geld legaal is: van 'zwart' geld 'wit' geld maken. De juridische definitie van witwassen is ruimer. Voor deze blog is vooral het volgende relevant: wie cryptovaluta die zijn verdiend met criminele activiteiten ('afkomstig uit enig misdrijf') koopt, bezit of verkoopt maakt zich schuldig aan witwassen. De straf die daarop staat is maximaal acht jaar gevangenisstraf of een geldboete van maximaal € 90.000.

Criminele herkomst

Hoe komen cryptovaluta aan een criminele herkomst? Dat gebeurt bijvoorbeeld als criminelen op het dark web handelen in wapens, drugs etc. en hun opbrengst ontvangen in cryptovaluta. Het is ook mogelijk dat gelden die zijn verdiend met fraude, belastingontduiking of cybercrime worden omgezet van euro's in bitcoins. Ook dan zijn deze bitcoins afkomstig uit 'enig misdrijf' en betekent het bezit van of handelen in deze bitcoins dat je je schuldig maakt aan witwassen.

Het sein op rood

Waar moet je op letten om te voorkomen dat je met de aan- of verkoop van bitcoins aan het witwassen bent?

Degene waarmee je handelt is niet geregistreerd als aanbieder van cryptodiensten. Is de andere partij een bekend en geregistreerd cryptovaluta bedrijf dan zal er niet snel iets aan de hand zijn.

Als de andere partij zijn eigen identiteit afschermt en ook niet naar jouw identiteit vraagt: dat kan erop duiden dat er iets mis is met de cryptovaluta.

Betalen in contanten kan betekenen dat het de bedoeling is de transactie niet traceerbaar te maken. Overmaken per bank is veiliger. Het gerechtshof in Den Haag heeft eerder dit jaar een uitspraak gedaan in een reeks strafzaken waarbij verdachten bitcoins tegen contante betaling kochten en/of verkochten. Het gerechtshof heeft bepaald dat als iemand van één persoon of entiteit in één keer of binnen een maand bitcoins contant inkoopt voor € 25.000 of meer, dit een vermoeden oplevert dat deze bitcoins een criminele herkomst hebben. Beter niet aan- of verkopen in contanten dus, en zeker niet voor een bedrag van € 25.000 of meer.

Als de transactie plaatsvindt in het openbaar, bijvoorbeeld op een parkeerplaats, kan dat een teken zijn dat de andere partij meent dat er een veiligheidsrisico is.

Een normale cryptocurrency exchange hanteert een commissie van circa 1%. Ligt het percentage een stuk hoger dan is dat een rode vlag.

Je kunt je eigen bitcoins overmaken naar een mixservice die jouw bitcoins mengt met die van andere eigenaren. Je krijgt dan dezelfde waarde terug, maar de herkomst van jouw bitcoins is niet meer eenvoudig te traceren. Dit verhoogt de privacy, maar is in de ogen van het Openbaar Ministerie een aanduiding dat je de herkomst van je bitcoins probeert te verhullen.

Verdenking van witwassen

Er is pas sprake van mogelijk witwassen als de cryptovaluta afkomstig is uit een misdrijf. Dat is niet zomaar vast te stellen als niet bekend is met welk misdrijf de cryptovaluta zou zijn verdiend. In die gevallen maakt het Openbaar Ministerie gebruik van witwastypologieën om vast te stellen of een vermoeden van witwassen bestaat. De Financial Intelligence Unit (FIU) van Nederland heeft in 2017 een witwastypologie opgesteld voor de handel in cryptovaluta waarin onder andere de hiervoor genoemde kenmerken voorkomen. Zie bijvoorbeeld deze zaak uit 2020 waarin een verdachte werd veroordeeld voor het witwassen van bitcoins ter waarde van ruim 11 miljoen euro omdat zijn handelen voldeed aan deze typologie: hij zette bitcoins van zijn klanten om in contant geld en verkocht de verkregen bitcoins aan een exchange. Daarbij bleven de klanten anoniem, vroeg de verdachte om hoge commissies (5 tot 8%), sprak hij af op openbare plekken en ging het om grote bedragen.

Vermoeden criminele herkomst is nog geen witwassen

Wat nu als je cryptovaluta hebt aangekocht en je voldoet daarmee aan de kenmerken die bij de witwastypologie horen? Bijvoorbeeld omdat je met de bonus van je werk hebt gegokt en daarmee een bedrag van € 30.000 hebt verdiend? En dat bedrag heb je contant opgenomen en vervolgens omgezet in bitcoins? In dit geval is een vermoeden van witwassen door het Openbaar Ministerie gerechtvaardigd. Als je dan concreet kunt aangeven hoe het is gegaan en je verhaal klopt is er geen sprake van witwassen. Van een criminele herkomst is immers geen sprake. Is dat verhaal er niet, of is het niet te verifiëren – dan zal de rechter waarschijnlijk oordelen dat er sprake is van witwassen.

Conclusie

Cryptocurrency wordt vaak in één adem genoemd met witwassen. Als er geen concreet misdrijf bekend is waarmee de cryptocurrency verband houdt geldt het volgende. Er kan sprake zijn van witwassen als er bij het Openbaar Ministerie een *redelijk vermoeden* is dat de cryptocurrency afkomstig is van enig misdrijf. Dat vermoeden is er als er bij één partij voor een waarde van € 25.000 aan cryptocurrency contant is gekocht of verkocht. Dat vermoeden kan ook gerechtvaardigd zijn als aan de witwastypologie wordt voldaan. Mocht er een gerechtvaardigd vermoeden van witwassen zijn dan ligt de bal bij de verdachte en moet die een concrete, min of meer verifieerbare (en niet hoogst onwaarschijnlijke) verklaring geven voor de herkomst. Lukt dat niet, dan kan een veroordeling voor witwassen volgen.

De advocaten van Jaeger volgen de fiscale en strafrechtelijke ontwikkelingen rondom cryptovaluta op de voet. Wij verstrekken geen belastingadvies maar kunnen u wel van rechtsbijstand voorzien in fiscale en strafrechtelijke procedures op het gebied van cryptocurrency. Mocht u een strafrechtelijk probleem hebben dat te maken heeft met cryptocurrency, dan staat mr. drs. E.G. (Ilse) Engwirda u graag te woord. Heeft u een vraag en/of probleem met betrekking tot de fiscale kant van cryptocurrency, neemt u dan contact op met mr. W.G.G. (Woody) Jansen de Lannoy.

Auteur: mr. drs. E.G. Engwirda, advocaat